Preek over Daniël 3

- Neede, 1 november 2026
- Kees van Dusseldorp
- dienst, voorbereid met jongeren
- serie: met God leven in botsende tijden – 4
- thema: vasthouden aan God

Dienst voorbereid met jongeren
Begeleiding: muziekgroep

Thema: vasthouden aan God

zingen: Sela: Votum en groet
drempelgebed
Opwekking 733 Loof de Heer, o mijn ziel
verbondsvernieuwing
NLB 130c Uit de diepten roep ik U
gebed
schriflezing Daniël 3
kindermoment
lied: Je hoeft niet bang te zijn
verkondiging
Psalm 66:1,3 (DNP) Juich, aarde, om Gods naam te prijzen
gebed
collecte
tijdens collecte Luisterlied: Praise (Elevation Worship)
Opwekking 789 Lopen op het water
zegen met gesproken amen

Gemeente van Christus,

Als duizenden mensen op hun knieën gaan en jij blijft overeind staan. Dan val je wel op! Als je voor de machtigste man van de wereld staat, die ook nog eens woedend op je is en je zegt: 'We vinden het niet nodig om uw vraag te beantwoorden.' Dan heb je wel lef!

Het zijn situaties waarin jij en ik niet snel terecht zullen komen.
Misschien wel in iets minder extreme omstandigheden. Iedereen gaat naar het festival en jij gaat niet mee. Iedereen scheldt op al die asielzoekers, maar jij stelt je huis voor ze open. Dan val je wel op.
Of je baas is woedend omdat je zijn opdracht niet uitvoert volgens de regels. Je leraar is boos omdat je je huiswerk niet gemaakt hebt, maar bij je oma in het ziekenhuis bent geweest. 'Ik vind het niet nodig om op uw verwijten te reageren.' Dan heb je wel lef!

Misschien zijn dit ook geen situaties die je meemaakt. En toch: Iemand die niet meedoet met de massa. Iemand dit niet onder de indruk is van een woedende manager. Iemand die zijn of haar eigen gang gaat, eigen beslissingen neemt en daarvoor durft te staan. Iemand met lef: kun je dat waarderen? De manager vindt hem of haar irritant. 'Kom op, doe gewoon mee!' Maar stiekem vind jij zo iemand een held. Je verkneukelt je je erover dat hij tegen de grote jongens ingaat. Dat zij zich geen lor aantrekt van wat de mensen zeggen. En misschien ben je ook wel een beetje jaloers. Omdat jij dat lef niet hebt. Niet wilt opvallen. Niet afgemaakt wilt worden.

**
Ik vroeg de jongeren: waar zouden jullie graag een preek over willen horen? Hun vragen waren: Hoe sta je als christen in de maatschappij? Hoe ga je met vrienden om die niet gelovig zijn? Pas je je aan, omdat je erbij wilt horen? Of moet je je onderscheiden, met als gevolg dat je er soms buiten valt. En waarin moet je je dan onderscheiden? Of kun je gewoon voluit meedoen omdat je vrienden hebt die echt geen gekke of slechte dingen doen? Mooie vragen, waarin doorklinkt dat je wilt weten wat het betekent om christen te zijn in een niet-christelijke omgeving. Welke gevolgen je geloof heeft voor je leven?

We kwamen op dit verhaal uit Daniël 3. De drie vrienden die zich – voorzichtig gezegd – behoorlijk onderscheidden van de rest. En die dat met de dood moesten bekopen. Nou ja, net niet, omdat God ze uit het laaiende vuur redde. Maar toch, dat konden ze van tevoren niet weten. Ze hadden hun leven over voor God.

Ik heb dit verhaal daarna ook nog met twee andere groepen jongeren besproken. We waren allemaal onder de indruk van het lef van deze drie vrienden, Sadrach, Mesach en Abednego. We vroegen ons allemaal af: zouden wij dat ook durven? Wanneer zou zoiets dan moeten? Wij komen toch nooit in zo'n situatie, dat je voor een gouden beeld moet knielen? Kun je je voorstellen dat je ooit moet kiezen tussen je geloof of je leven?

Hoewel… er zijn er onder ons die die ervaring wél hebben. Die vanwege hun geloof gevlucht zijn. Omdat ze zich niet wilden aanpassen aan de islamitische meerderheid. Niet wilden buigen onder dwang. De kans kregen om weg te komen voordat ze opgepakt zouden worden. Voordat ze mishandeld of gedood zouden worden.

Ik hoop dat jij en ik nooit in zo'n situatie terecht komen. En tegelijk: die vragen die je hebt, die staan wel aan het begin hiervan: Hoe stel ik mij op als christen in deze maatschappij? Kan ik voluit meedoen met mijn niet-christelijke vrienden? Of moet ik me onderscheiden? En wat zijn dan de gevolgen? Heb ik dat ervoor over? Waarom zou ik?

**

Nu kan ik met dit verhaal in de hand gemakkelijk grote dingen roepen. Dat jij je net zo radicaal moet opstellen als de drie vrienden. Dat je als christen niet bang hoeft te zijn voor de mensen. Zelfs niet voor de dood. Dat God je nooit in de steek laat.

Tegelijk denk ik, dat je hier niets aan hebt. Dit zijn dingen die je wel weet. Maar wanneer is dit aan de orde? Moet je er iets van zeggen als iemand vloekt? Of als iemand platte grappen maakt over meisjes? Of roddelt over jongens? Moet je meedoen met een demonstratie tegen abortus? Meedoen met een actie tegen multinationals? Moet je op de socials de bagger over de overheid tegenspreken? Zijn dat de acties waarin je duidelijk moet maken dat je bij Jezus hoort?

Zijn er eigenlijk wel dingen die je als christen bewust níet doet, terwijl iedereen het wel doet? Of die je als christen juist wél doet, terwijl de meeste mensen in je omgeving dat raar vinden? In onze gesprekken vonden we dat nog wel lastig om te ontdekken. Eigenlijk zou het best interessant zijn om van oudere christenen te horen: Hebben jullie momenten in je leven gehad waarin dit aan de orde was? Kent iemand dat? Vanwege je christen-zijn iets níet doen, wat de meeste mensen normaal vinden? Of als christen juist wél iets doen, wat mensen in je omgeving vreemd vinden? Wie heeft daar ervaring mee? Hoe gaaf zou het zijn, als we dat soort verhalen van elkaar horen!

Waar het mij om gaat: laten we deze drie vrienden niet als helden bewonderen. Laten we ons ook niet te snel van hen afmaken. Ik neem jullie mee naar het verhaal. Om wat beter te luisteren. Om te ontdekken wat God ons wil leren door dit verhaal. De geschiedenis speelt zich ruim tweeënhalfduizend jaar geleden af. In het verre Babel. Maar het is Gods Woord voor iedereen die het verhaal leest of hoort. De eeuwen door heeft dit verhaal mensen bemoedigd, inzicht gegeven en gemotiveerd. Dat is nu eenmaal het unieke van de Bijbel. Door de Heilige Geest is het ook Gods Woord voor ons vandaag. Geeft het richting aan ons christen-zijn. Dat vraagt erom dat we goed luisteren.

**

Mag ik beginnen bij dat gouden beeld van koning Nebukanessar? Het is wel grappig dat het in het verhaal geen een keer gaat over 'het gouden beeld'. Tien keer gaat over 'het gouden beeld dat de koning heeft opgericht'. Het gaat meer om de koning dan om het beeld. Knielen voor het beeld is knielen voor de koning. Het beeld vereren is de koning vereren. Nabukadnessar was een grote in de categorie wereldheersers. Eigenlijk de eerste koning die echt wereldmacht had. Ultiem rijk en machtig. Een gouden beeld van dertig meter hoog – hoger dan de toren van de Grote Kerk hier in Neede.

Ik heb AI gevraagt om een schatting te maken van de waarde van dit beeld. Ervan uitgaande dat de constructie van hout is en de buitenlaag van goud is de goedkoopste schatting (met een laagje goud van 2 cm dik): 15 miljard euro. Ook al was Nebukanessar ultiem rijk, toch doe je dit niet voor de sier. Het was ook niet alleen zijn ego in goud. Het ging hem om macht. Overheersing van alle volken. Hij mat zichzelf een goddelijke status

aan. Hij vroeg niet alleen om gehoorzaamheid, maar ook om verering en aanbidding van hemzelf. Hij eiste de volledige onderwerping van alle mensen. Geen zelfstandige mensen. Geen vrijheid van meningsuiting Zeker geen verering van andere goden. Want dat is het begin van het einde van een wereldrijk, nietwaar. Trump, Poetin, Xi Jinping: ze zijn zo bang voor vrije mensen. Voor mensen die op de hemel gericht zijn in plaats van op de aarde. Voor mensen waar ze geen invloed op hebben, die niet voor ze bibberen van angst. Vandaar dat ze proberen religie onder controle te krijgen. En de media. En het onderwijs. En de cultuur. En dat ze dwarsliggers verwijderen. Of doden.

Er staat dus iets op het spel, daar in Babel. Die drie vrienden onderscheiden zich niet alleen van alle andere mensen. Ze verzetten zich tegen de macht die hen van hun menselijkheid berooft. Ze buigen niet voor de afgoden van de wereld. Er wordt daar in de vlakte van Dura een strijd gevoerd tussen mensenmacht en God. Tussen de wereld en haar Schepper. Tussen de duivel en de Heer. Een strijd om het hart, om de aanbidding en om de vrijheid van Gods kinderen. Zo laat deze geschiedenis zien wat je vaak niet zo duidelijk ziet. Dat de wereld geen neutraal terrein is. Dat er in deze wereld kwade machten bezig zijn, die erop gericht zijn om je kapot te maken, om je leven af te knijpen, om je tot leugens en zonden te verleiden waarin je verstrikt raakt, om je hart te roven.

Jezus heeft die boze machten verslagen. Des te feller zijn hun stuiptrekkingen om nog zoveel mogelijk schade te veroorzaken. De wereld is geen neutraal terrein. Het leven is geen gezelschapsspelletje. Waar je die kwade machten vandaag bezig ziet? Een beetje in de geopolitieke ontwikkelingen, denk ik. Vooral omdat het een grote zuigkracht heeft om de wereld te verdelen in goed en kwaad, of om je door angstzaaierij tot acties te bewegen die je anders nooit zou doen, om mensen tegen elkaar op te zetten in plaats van elkaar te laten dienen. Ik zie die anti-goddelijke machten ook in de technische ontwikkelingen. Waarin de verleidingen toenemen. Hoe gemakkelijk is het om met één klikje je hele scherm en tijdlijn vol porno te krijgen. Of vol luxe producten, schreeuwende mensen, zogenaamde feiten. Of om mee te doen in negativiteit. Voor je het weet, slibben je hoofd en je hart er vol mee. Ik zie die anti-goddelijke machten ook in de welvaart en de jacht waaraan je mee moet doen om niet achterop te raken. In de stress om alles wat je voelt en wat je wilt uit te voeren. Met als gevolg dat je jezelf kwijt raakt, burnout raakt of kapot gaat aan de spanning. En vooral dat je de rust en de ruimte kwijtraakt om je op God te richten, of om bezig te zijn wat werkelijk waarde heeft: mensen, relaties, kerk, wijsheid, liefde. Dat je terugkijkend op je leven zegt: waar ben ik mee bezig geweest? Wat heeft mij in de macht gehad? Door wie heb ik mij laten leiden?

Dit geeft al een eerste antwoord op de vraag: hoe moet ik als christen in de maatschappij staan? Het antwoord is: wees niet al te naïef. De wereld is geen neutraal terrein. Er zijn machten bezig om je te onderwerpen. Dat zeg ik niet om je bang te maken voor onzichtbare gevaren. Maar wel om je ervan bewust te maken dat je je eigen keuzes moet maken. Dat je af en toe even stilstaat om te kijken: Doe ik nog de goede dingen? Is dit wat ik wil? Zijn mijn prioriteiten op orde? Waar geef ik mijn energie, mijn tijd en mijn geld? Of leef ik aan de belangrijkste dingen voorbij? Durf ik mijn gewoonten bij te stellen? Mij niet te laten leven door anderen? Dat gouden beeld van koning Nebukanessar en de eis om te buigen: het ontdekt je aan de wereld die je niet zo snel ziet. Het maakt je alert. Denk niet te snel: dit is wel oké, dit kan geen kwaad. Maar bedenk ook: Is dit wat ik wil? Is dit wat goed voor mij is? En voor anderen? Dan kan het antwoord ‘ja’ zijn. Maar ook ‘nee’. Want je hebt het grote plaatje van de wereld gezien.

**
Ik pak nog een tweede ding uit het bijbelverhaal. Het lef van die drie jongens. Waar komt dat vandaan? Wat is dat voor lef? Moet ik dat ook hebben? Waar haal ik dat dan?

Kijk eens op een andere manier naar die drie vrienden. Niet als zelfbewuste jongens. Beetje leuk radicaal. Met grote vrijmoedigheid, wat ook zomaar verkeerd kan aflopen. Nee, het zijn geen helden. Het zijn jongens met lef. En dan bedoel ik dat letterlijk: 'lef' is Hebreeuws voor 'hart'. Het zijn jongens met een hart. Een hart voor God. Ze kiezen niet voor de confrontatie. Ze hebben gekozen voor God. Ze hebben gekozen voor gehoorzaamheid aan Gods geboden. In dit geval heel erg letterlijk: 'Kniel niet neer voor een godenbeeld, vereer het niet, want Ik de Heer duld geen andere goden naast Mij'. Het is het tweede gebod van de wet. De drie vrienden zijn geen helden. Ze zijn eenvoudig gehoorzaam aan Gods geboden. Dat hebben ze al eerder bewezen, toen ze weigerden om het onreine eten in het paleis te nuttigen. Eenvoudig gehoorzaam aan Gods geboden. Want ze hebben een hart voor God.

Gehoorzaam aan Gods geboden klinkt niet zo sexy. We spreken liever over zelfontplooiing, eigen identiteit, persoonlijke overtuiging. Maar weet je: Gods geboden vallen niet in de categorie 'regels en wetten'. Waar de meeste mensen een hekel aan hebben. God geboden markeren het leven in vrijheid. God is de God die bevrijdt. Jij bent als kind van God, een bevrijd mens. Je bent niet meer in de macht van de zonde, van de duivel of van de dood. Met zijn geboden bewaart God ons bij die vrijheid en beschermt Hij ons tegen de strikken van de zonde en van het kwaad. Zeker als je beseft dat Jezus de inhoud van die vrijheid is, dat Hij de voltooiing van de geboden is, en dat zijn liefdegebod de vervulling van de wet is, dan begrijp je dat 'eenvoudige gehoorzaamheid' hetzelfde is als: van Jezus houden, Hem vertrouwen en Hem willen dienen.

Wat weet ik van het geloof van deze drie vrienden? Het kan niet anders dan dat ze dit van huis uit meegekregen hebben. In hun kinder- en tienertijd, toen ze nog in Jeruzalem woonden. Ze hebben het in hun hart gesloten, toen ze als gevangenen naar Babel werden gebracht. Ze hebben het niet losgelaten, toen ze in de samenleving van Babel leefden, zich ontwikkelden en allerlei mensen ontmoetten. Door hun intelligentie en wijsheid vielen ze positief op en kregen ze hoge posities. Maar hun geloof en vertrouwen op de Heer raakten ze niet kwijt. Wat ze van huis uit hadden meegekregen hadden ze in hun hart gesloten.

Het kan niet anders dan dat ze aandacht bleven geven aan hun geloof, hun kennis van de Bijbel en hun omgang met God. Ze bleven bidden. Ze bleven bijbelstudie doen. Ze bleven de liederen en rituelen oefenen. Persoonlijk en samen. Ook in alle drukte van hun leven, in de dynamiek van de grote stad, in de veelkleurigeid van de samenleving. Ze hadden God in hun hart gesloten. Dat zal vast met de nodige aanvechtingen en vragen gepaard gaan. Zo gaat dat met mensen. Maar de Heer woonde in hun leven. Daarom konden ze zeggen: 'De God die wij vereren kan ons redden uit de branden oven. Hij kan het ook niet doen. Maar dat verandert niets aan onze beslissing.' Wat een mentale vrijheid levert het op, als je God kent als je Vader! Wat een rust geeft het, als je de Heer Jezus als je Redder kent! Wat een kracht geeft het, als je je laat leiden door de Geest van Christus! Je bent niet meer afhankelijk van wat de mensen vinden. Je laat je niet leven door je omgeving. Je hebt de schat van het leven gevonden, je kent het geheim van de toekomst.

Dat is een tweede antwoord op de vraag hoe je als christen in de maatschappij moet staan. Welke keuzes je moet maken. Hoe je met je vrienden omgaat. Laat je hart gericht zijn op God. Weet dat Hij je Vader is. Dat Hij je zijn kind noemt. Dat je in de Heer Jezus echte vrijheid, echte vrede en echte vreugde hebt. Dus: maak werk van je geloof, geef aandacht aan de Heer, luister naar zijn wijsheid en zijn aanwijzingen, doe wat Hij zegt en doe niet wat Hij verbiedt. Vraag vergeving als je fouten hebt gemaakt, bekeer je als je je teveel laat leiden door je eigen verlangens of angsten, of door wat mensen van je vragen. Kom naar de kerk, ook al is het misschien niet helemaal jouw setting. Open de Bijbel, als is het maar één vers per dag. Praat er samen over. Bid zelf en met anderen. En geniet ervan dat je bij de Heer hoort. Dan zul je ontdekken welke keuzes je moet maken. Wanneer je 'nee' moet zeggen, wanneer je 'ja' moet zeggen. Ik kan dat niet voor je beslissen. Ik kan wel met je meedenken. Maar het begint bij je leven met de Heer.

**

Zo heeft deze geschiedenis ons veel te zeggen, vind je niet? Maar eigenlijk heb ik het mooiste voor het laatst bewaard. Want deze geschiedenis is niet alleen opgeschreven om ons iets te leren over de machten van de wereld. En over een hart voor God. De strekking van deze geschiedenis ligt in die wonderlijke bevrijding uit de oven. Met die vierde man in de vlammen. Over Gods macht en Gods nabijheid.

Sommige jongeren twijfelden eraan of dit wel echt gebeurd is. Het kan toch niet dat iemand zo'n laaiend vuur overleeft. En ook nog zonder één verschroeide haar. Zonder een zweempje brandlucht. Ja, ik geloof dat het echt gebeurd is. Waarom zou God zich moeten houden aan onze natuurwetten? Maar belangrijker is de boodschap van deze geschiedenis. Voor alle lezers en hoorders van dit verhaal: hoe groot de vijandige omgeving ook is, de Heer laat zijn kinderen niet in de steek. Die vierde man, waarvan de koning getuigt en die hij even later een engel noemt 'van de God die redt'. De koning heeft even gezien wat je bijna nooit kunt zien: hoe dichtbij de Heer is. Reddend aanwezig bij zijn kinderen in nood. Zoveel machtiger dan een koning die iedereen in de wereld op de knieën krijgt. Díe koning wordt tot een getuige gemaakt: 'In heel mijn rijk mag niemand meer iets negatiefs zeggen over de God van de joden!' Nebukadnessar blijft dezelfde dictator: 'Iedereen die dit gebod overtreedt wordt in stukken gehakt.' Maar hij zegt het wel: 'Er is geen God die redden kan zoals Hij!'

Dit moeten wij horen. Wat zijn we blij dat we die Heer kennen! Hij zal eens alle machten op aarde vernietigen. Nee, niet alle christenen die in het vuur gegooid werden, hebben het overleefd. Niet iedereen die in problemen komt, wordt op wonderlijke manier daaruit gered. Maar deze geschiedenis laat zien dat de Heer het wel kan! Zoals de jongens zeiden: 'Als de Heer ons wil redden, dan zal Hij dat doen. En als Hij ons niet redt, ook dan zullen we Hem aanbidden en ons aan Hem toevertrouwen. Onze God is betrouwbaar. Hij is erbij. Hij zal redden. Vroeg of laat.'

Wat dit betekent voor jouw leven? Voor jouw zoektocht hoe je als gelovige in de wereld staat? Of je kunt meedoen of dat je 'nee' moet zeggen? Laat het je vertrouwen geven. Dat je in deze wereld voluit kunt leven. Kunt genieten van vriendschap. Van de mogelijkheden die er zijn. De Heer is bij je! En tegelijk dat de Heer bij je is als het niet goed gaat. Als je besluit om niet mee te doen, omdat het niet goed is voor jou, voor anderen of voor Gods werk. Als je niet door de knieën gaat voor wat machtige mensen

en knipperende vinkjes van je vragen. Als je knel komt te zitten door afwijzing en eenzaamheid. Als je bedreigd wordt. Dan blijf je jezelf: kind van God. Met een machtige Redder aan je zij. Die vierde man. Die je beschermt en bevrijdt, zelfs door de dood heen.

Amen